

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

(підпис)
“ ” _____ 2019 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр

зі спеціальності 6.030504 «Економіка підприємства»
(шифр та найменування спеціальності)

на тему:

**«ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ
ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ
ЗАВОД «ОДЕСКАБЕЛЬ»»»**

Виконавець:

студент факультету ЦЗФН

Донцов Артем Володимирович _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Кошельок Галина Володимирівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Одеса 2019

ЗМІСТ

Вступ.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна сутність нематеріальних активів підприємства.....	6
1.2. Класифікація нематеріальних активів підприємства й фактори, що впливають на них.....	10
1.3. Показники стану та ефективності використання нематеріальних активів підприємства.....	16
1.4. Ефективність управління нематеріальними активами	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПАТ «ОДЕСЬКИЙ КАБЕЛЬНИЙ ЗАВОД «ОДЕСКАБЕЛЬ».....	32
2.1. Характеристика діяльності ПАТ «Одеський кабельний завод «Одескабель».....	32
2.2. Аналіз динаміки, складу, структури нематеріальних активів підприємства.....	43
2.3. Аналіз ефективності використання нематеріальних активів підприємства.....	50
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА	53
3.1. Інструменти підвищення ефективності використання нематеріальних активів підприємства	53
3.2. Заходи щодо підвищення ефективності використання нематеріальних активів підприємства	58
ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	64

ВСТУП

Актуальність теми. Одним з цільових орієнтирів Концепції довгострокового соціально-економічного розвитку України є створення конкурентоспроможної економіки знань і високих технологій. Розроблена на її основі Стратегія встановлює ключовою метою переведення вітчизняної економіки на інноваційний шлях розвитку. Зміни, що відбуваються призводять до того, що на сучасному етапі розвитку економіки особливої актуальності набувають питання управління нематеріальними активами. Невід’ємною частиною управління нематеріальними активами є оцінка його ефективності. Все це обумовило вибір тема даної роботи.

Роль нематеріальних активів на підприємствах представлена в ряді праць вітчизняних і зарубіжних вчених, в тому числі в роботах, присвячених факторам формування нематеріальних активів підприємств, основними з яких є інтелектуальний потенціал, інновації, інтелектуальна власність, знання, людські ресурси, управлінські процеси. Серед вчених-економістів необхідно відзначити Ф.Ф. Бутинця, Д. С. Тарасюка, Є. М. Гребешкова, О. В. Мельника, Н. О. Шпака, А. В. Єременк, А. М. Ревву, І. В. Бриля, А. Возжаев та інших, але залишаються не визначеними деяку питання.

Мета дослідження полягає в визначенні ефективності використання нематеріальних активів на підприємстві.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно вирішити такі *завдання*:

- дослідити економічну сутність нематеріальних активів на підприємстві;
- розглянути класифікацію нематеріальних активів й фактори, що впливають на них;
- визначити показники стану та ефективності використання нематеріальних активів підприємства;
- обговорити ефективність управління нематеріальними активами;

- охарактеризувати діяльність ПАТ Одеський кабельний завод «Одескабель» і визначити його основні техніко-економічні показники на підставі наявної фінансової інформації за 2015-2017 рр.;
- провести аналіз динаміки, складу, структури нематеріальних активів підприємства;
- оцінити ефективність використання нематеріальних активів підприємства;
- розглянути основні інструменти підвищення ефективності використання нематеріальних активів підприємства;
- розробити конкретні заходи підвищення ефективності використання нематеріальних активів підприємства підприємства.

Об'єктом кваліфікаційної роботи є підвищення ефективності використання нематеріальних активів на ПАТ Одеський кабельний завод «Одескабель».

Предметом дослідження при написанні даної кваліфікаційної роботи стали теоретичні та практичні аспекти підвищення ефективності використання нематеріальних активів підприємства.

Для досягнення мети кваліфікаційної роботи та виконання поставлених завдань використовувалися такі методи дослідження: теоретичного узагальнення; методи статистичного спостереження; графічний метод; коефіцієнтний метод та метод порівняння; горизонтальний, вертикальний; наукової абстракції та узагальнення – для розробки рекомендацій щодо підвищення ефективності використання нематеріальних ресурсів на підприємстві.

Інформаційною базою дослідження є законі України, наукові публікації, фінансова, оперативна та статистична звітність ПАТ «Одескабель» за 2015-2017 роки.

Практичне значення одержаних результатів може бути використано у діяльності ПАТ «Одескабель» для визначення шляхів зростання доходу підприємства.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (37 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 67 сторінок. Основний зміст викладено на 64 сторінках. Робота містить 18 таблиці, 4 рисунка.

В першому розділі роботи «Теоретичні аспекти нематеріальних активів підприємства» розглянуто та узагальнено економічна сутність нематеріальних активів підприємства, наведена класифікація, показники, що характеризують стан і ефективність використання нематеріальних активів підприємства, основні методи управління.

У другому розділі «Аналіз нематеріальних активів ПАТ «Одескабель» охарактеризований стан кабельної продукції товариства, проведено аналіз основних показників фінансово-господарської діяльності підприємства. Проаналізовано динаміки, складу, структури нематеріальних активів, ефективність використання динаміки, складу, структури нематеріальних активів підприємства за допомогою аналітичних таблиць і діаграм.

Третій розділ «Шляхи підвищення ефективності використання нематеріальних активів підприємства» присвячений основним напрямкам підвищення ефективності використання нематеріальних активів підприємства, запропоновано заходи підвищення ефективності використання нематеріальних активів підприємства.

ВИСНОВКИ

Основними факторами зростання вартості компанії і ефективності виробництва в сучасній економіці є нематеріальні активи, мають досить складну природу походження. Таким чином, найбільш актуальними є питання, пов'язані з оцінкою ефективності виробництва як з боку науково-дослідних компаній, так і з боку реального сектора економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Азгальдов Г. Г. Оценка нематериальных активов и интеллектуальной собственности / Г. Г. Азгальдов, Н. Н. Карпов. – М., 2006. – 398 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємств: навч. посіб. / І.М. Бойчик. – К.: Атіка, 2002. – 480 с.
3. Бойчук І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. для студ. екон. спец. вищих навчальних закладів I-IV рівнів акредитації. / І.М. Бойчук, П.С. Харів, М.І. Хопчан, Ю.В. Піча. – Друге видання, виправлене і доповнене – К.: Каравела; Львів: Новий світ – 2000, 2008. – 298 с.
4. Бриль І. В. Забезпечення капіталізації підприємств шляхом активізації нематеріальних активів / І. В. Бриль // Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/sim_2012_2012_11.pdf
5. Брукинг Э. Интеллектуальный капитал / пер. с англ., под ред. Л.Н. Ковалик. СПб: Питер, 2001. 288 с.
6. Возжаев А. Управление нематериальными активами / А. Возжаев // Управление компанией. – 2008. – № 6 (85).
7. Гребешкова О. М. Базові положення стратегічного управління нематеріальними активами підприємства / О. М. Гребешкова, О. В. Мельник [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economica.org.ua/2009/srtuprnm/>
8. Єременко А. В. Вплив нематеріальних активів на вартість підприємства (бізнесу) / А. В. Єременко // Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&

Z21ID=&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/ecvu_2013_20(1)_20.pdf

9. Иванов Г. Г., Майорова Е. А. Нематериальные активы в повышении эффективности розничной торговли All content following this page was uploaded by Elena Mayorova on 23 September 2017.

10. *Иванов Г.Г., Майорова Е.А.* Деловая репутация и эффективность торговли // Економічний часопис -XXI. 2014. Т. 1. № 1-2. С. 54-57.

11. *Кахриманова Д.Г., Романова Н.В., Магомедов Г.Д.* Особенности разработки и ключевые аспекты франчайзингового бизнес-плана для участников франшизы // Инновационная экономика и современный менеджмент. 2015. № 5 (6). С. 3-7.

12. *Козырев А.Н., Макаров В.Л.* Оценка стоимости нематериальных активов и интеллектуальной собственности. М.: ГИИ ВС РФ, 2003. 398 с.

13. *Комиссарова И.П., Майорова А.Н.* Роль нематериальных ресурсов в обеспечении эффективности деятельности предприятия // Экономика и предпринимательство. 2016. № 3-2 (68-2). С. 540-542.

14. Красноштан О.С. Вплив нематеріальних активів на швидкість зростання ринкової вартості підприємства / Красноштан О.С., Тимощук Н.І. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://economica.org.ua/2009/srtuprnm/>

15. *Куприянова Л.М.* Анализ современного состояния и перспектив развития франчайзинга // Экономика. Бизнес. Банки. 2014. № 3 (8). С. 84-101.

16. Ларина Т. Основные направления повышения эффективности управления объектами нематериальных активов на предприятии

17. Літвінов О. С. Управління нематеріальними активами як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємства / О. С. Літвінов, К. О. Анохіна // Конкурентоспроможність підприємства: оцінка рівня та напрями підвищення: монографія / за заг. ред. О. Г. Янкового. – Одеса: Атлант, 2013. – С. 290-313.

18. Літвінов О.С. Ефективність відтворення нематеріальних ресурсів підприємства *Актуальні проблеми економіки №6((168))*, 2015 С. 39-46.
19. Майорова Е.А. Оценка влияния нематериальных активов на эффективность работы торговых организаций на основе факторных моделей // Экономика и предпринимательство. 2016. № 1-2 (66-2). С. 541-543.
20. Майорова Е.А. Способы повышения эффективности применения нематериальных активов организациями торговли // Международный журнал прикладных и фундаментальных исследований. – 2016. – № 1-1. – С. 106-107; URL: <https://applied-research.ru/ru/article/view?id=8333> (дата обращения: 18.05.2019).
21. Майорова Е.А., Никишин А.Ф., Панкина Т.В. Нематериальные активы и их влияние на социально-экономическую эффективность торговли // Экономика и предпринимательство. 2016. № 1-1 (66-1). С. 1133-1136.
22. Майсигова Л.А. Совершенствование внутреннего контроля за нематериальными активами в условиях инновационной экономики Экономический анализ: теория и практика 2014 (389) – С.42-48.
23. Михеенко Е. С. Управление нематериальными активами как компонент стратегии повышения капитализации предприятия Бізнес інформ № 6 '2014 С. 237-240.
24. Налоговый кодекс Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://kodeksy.com.ua/podatkovij_kodeks_ukraini/statja-14.htm
25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : Наказ Міністерства України від 18.10.1999 р. № 242 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>
26. Пушкарева К.А. Оценка эффективности производства от внедрения и использования нематериальных активов (НМА)
27. Ревва А. М. Роль нематеріальних активів у стратегії розвитку промислових підприємств / А. М. Ревва // Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM

28. Роженюк В., Денчук П. Система показників стану і використання нематеріальних активів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.google.com/search?source=hp&ei=z8rhX>
29. Сайт «Одеський кабельний завод Одескабель»
30. Семенова В.Г. Напрямки ефективного розвитку підприємств кабельної промисловості Технологический аудит и резервы производства — № 2/6(22), 2015, С. 54-57.
31. Сравнение концепций внутреннего контроля. URL: <http://rudocs.exdat.com/docs/index-329014>. html.
32. Стукало А. Методи оцінки інтелектуальної власності підприємств вагонного господарства *Збірник наукових праць* Державного економіко-технологічного університету транспорту: Серія «Економіка і управління». – Вип. 33. – К. : ДЕТУТ, 2014. – 414 с. С. 151-160.
33. *Шатраков А.Ю., Парфенова М.Я., Воропанова И.Н.* Диссимметрия интеллектуального капитала предприятия. М.: Экономика, 2007. 174 с.
34. *Anokhina, K.* (2014). Structure and classification of intangible assets in industrial enterprises. *Socio-Economic Research Bulletin*, 55: 14–18.
35. American Institute of CPAs. URL: <http://www.aicpa.org>.
36. Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission. URL: <http://coso.org>.
37. *Guthrie J.* The management, measuring and reporting of intellectual capital // *Journal of Intellectual Capital*. 2001. Vol. 2. № 1. P. 27–41.
38. IFAC. Measurement and Management of Intellectual Capital, 1998.
39. *Lönnqvist A., Mettänen P.* Criteria of Sound Intellectual Capital Measures. Proceedings of the 2nd International Workshop on Performance Measurement. Hanover, 2002, June 6 –7.